

**ĆWICZENIE
91B**

**BADANIE ZEWNĘTRZNEGO ZJAWISKA
FOTOELEKTRYCZNEGO – CZĘŚĆ (B)**

Instrukcja wykonawcza

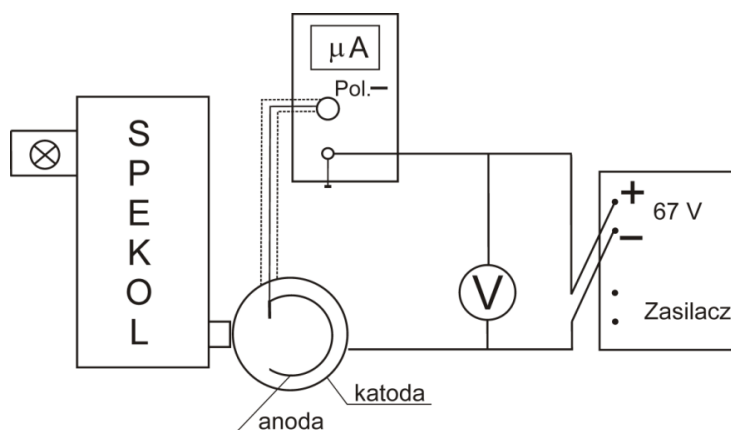
1. Wykaz przyrządów

- Fotokomórka
- Zasilacz stabilizowany do fotokomórki
- Spektrometr SPEKOL ze stabilizatorem napięcia
- Mikroamperomierz prądu stałego
- Woltomierz prądu stałego
- Przewody elektryczne.

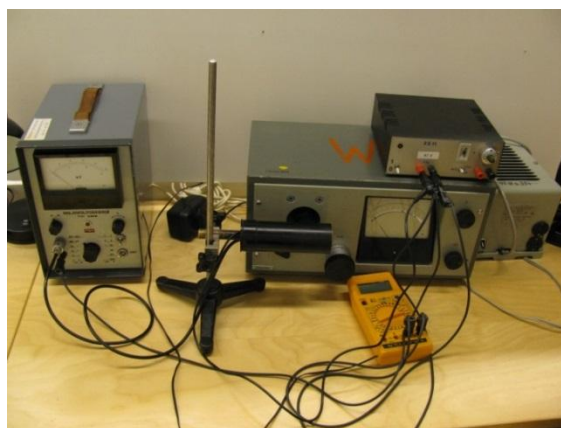
2. Cel ćwiczenia

- Wyznaczenie czerwonej granicy zjawiska fotoelektrycznego.
- Wyznaczenie pracy wyjścia elektronów z powierzchni materiału fotokatody.

3. Schemat układu pomiarowego

Rys.1. Schemat układu pomiarowego.

Rys.2. Stanowisko pomiarowe w laboratorium.

4. Przebieg pomiarów

- Zmontować układ pomiarowy wg schematu przedstawionego na rys. 1.
- Włączyć zasilanie SPEKOLA.
- Przed przystąpieniem do pomiarów można przeprowadzić obserwację działania monochromatora SPEKOL. W tym celu przystawić matówkę do szczeliny wyjściowej i otworzyć przesłone szczeliny wyjściowej. Zmieniać za pomocą bębna długość fali świetlnej λ i przez matówkę obserwować szczelinę wyjściową. Po zakończeniu obserwacji usunąć matówkę.
- Fotokomórkę ustawić naprzeciw szczeliny wyjściowej i dosunąć ją do SPEKOLA.
- Przy zamkniętej szczelinie wyjściowej SPEKOLA włączyć zasilanie układu.
- Otworzyć szczelinę wyjściową SPEKOLA. Za pomocą pokrętła zmieniać długość fali λ w przedziale (700 ÷ 400) nm i znaleźć maksymalną wartość prądu fotoelektrycznego i_s odpowiadającą maksymalnej czułości spektralnej fotokomórki. Przy tych warunkach skorygować ustawienie dosuniętej fotokomórki tak, by uzyskać jak największe wskazanie mikroamperomierza.
- Zamknąć szczelinę wyjściową SPEKOLA. Odczytać i zanotować wartość tzw. prądu ciemnego i_t , który powstaje w fotokomórce pod wpływem elektronów wzbudzonych termicznie i światłem rozproszonym.
- Otworzyć szczelinę wyjściową SPEKOLA i zmieniając długość fali od 700nm do 400nm co 10nm, zmierzyć natężenie prądu fotoelektrycznego i_s . Wartość natężenia tego prądu jest proporcjonalna do czułości spektralnej fotokomórki.

5. Opracowanie wyników

- Sporządzić wykres natężenia prądu fotoelektrycznego i_s od długości fali λ . Na wykresie zaznaczyć poziom prądu ciemnego (poziom tła) i_t i niepewność pomiaru jego wartości. Przyjąć $u(\lambda) = 10$ nm.
- Z wykresu odczytać czerwoną granicę λ_0 efektu fotoelektrycznego, aproksymując długofalową krawędź spektralnej charakterystyki fotokomórki do poziomu tła. Oszacuj jej niepewność.
- Obliczyć pracę wyjścia W elektronów z materiału fotokatody korzystając z wyrażenia $W = hc/\lambda_0$, przy czym h – stała Plancka, c – prędkość światła w próżni oraz jej niepewność $u_c(W)$. Uzyskany wynik porównać z danymi literaturowymi.
- Dla długości fali, wskazanej przez prowadzącego zajęcia, obliczyć maksymalną energię kinetyczną i maksymalną prędkość fotoelektronów wybijanych z katody wykorzystując równanie Einsteina: $E_{max} = h\nu - W$ i ich niepewności.

6. Proponowana tabela (do zatwierdzenia u prowadzącego)

Tabela 1. Pomiary natężenia prądu fotoelektrycznego od długości fali.

lp.	λ $\times 10^{-9}$ [m]	$u(\lambda)$ $\times 10^{-9}$ [m]	i_s $\times 10^{-6}$ [A]	$u(i_s)$ $\times 10^{-6}$ [A]	i_t $\times 10^{-6}$ [A]	$u(i_t)$ $\times 10^{-6}$ [A]	λ_0 $\times 10^{-9}$ [m]	$u(\lambda_0)$ $\times 10^{-9}$ [m]	W $\times 10^{-19}$ [J]	$u_c(W)$ $\times 10^{-19}$ [J]	E_{max} $\times 10^{-19}$ [J]	$u_c(E_{max})$ $\times 10^{-19}$ [J]
1												
2												
3											v_{max} [m/s ²]	$u_c(v_{max})$ [m/s ²]
...												
n												